

**W PRZEDEDNIU
WOLNOŚCI**

Tomasz

Sarnecki

W PRZEDEDNIU WOLNOŚCI

Tomasz Sarnecki

**W PRZEDEDNIU
WOLNOŚCI**

Katalog pod redakcją
Tadeusza Skoczka

Warszawa 2019

TOMASZ SARNECKI

W przededniu wolności

(11 lipca – 25 sierpnia 2019)

Autorzy tekstów:

Waldemar Parzyszek

Monika Sarnecka

Kuratorzy wystawy:

Beata Michalec

Izabela Mościcka

Justyna Piesak

ISBN 978-83-65439-74-1

Szanowni Państwo,

jako preludeum do mazowieckich obchodów 30. rocznicy wolnych wyborów 4 czerwca pod wspólnym hasłem „Nadzieja”, otwarta została w Muzeum Niepodległości w Warszawie, w Galerii Malarstwa Historycznego wystawa „W samo południe – historia wokół jednego plakatu autorstwa Tomasza Sarneckiego” poświęcona plakatowi i jego twórcy.

W niedzielę 4 czerwca 1989 roku miały się odbyć pierwsze po II wojnie światowej wybory, w których opozycja mogła wystawić swoich kandydatów. Częściowo wolne wybory do sejmu oraz całkowicie wolne do nowo utworzonego senatu. Ich wyniki zdecydowanie miały wpływ na upadek systemu komunistycznego w Polsce. Tomasz Sarnecki, wówczas 23-letni student grafiki na warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, postanawia stworzyć plakat, który zmobilizuje elektorat „Solidarności”. Podobieństwo sytuacji dostrzega w głośnym amerykańskim westernie „W samo południe”. Na plakat zachęcający do głosowania na kandydatów polskiej opozycji trafia wizerunek Gary’ego Coopera, który wcielił się w tym filmie w postać osamotnionego szeryfa stojącego do walki z bandą kryminalistów, w obrońcę wolności. Aby przesłanie było

jednoznaczne, młody grafik zarówno w tle, jak i nad odznaką szeryfa umieszcza logo „Solidarności”, w dłoni ukazanej postaci – kartkę ze słowem „wybory”, a u dołu plakatu napis: „W samo południe 4 czerwca 1989”.

Dziś plakat Tomasza Sarneckiego jest symbolem tamtych wyborów i najbardziej rozpoznawalną pracą powstałą na potrzeby Komitetu Wyborczego „Solidarność”. W roku 1999 Victoria & Albert Museum w Londynie uznało go za jeden ze stu najważniejszych plakatów XX wieku.

Muzeum Niepodległości w Warszawie posiada w swoich zbiorach materiały historyczne, w tym także plakaty autorstwa Tomasza Sarneckiego, dlatego też instytucja ta postanowiła przybliżyć szerokiej publiczności postać oraz twórczość autora kultowego plakatu.

Wystawa „Tomasz Sarnecki. W przededniu wolności” ukazuje dorobek pokornego artysty, człowieka, który za szybko odszedł od nas. Skromny artysta Tomasz Sarnecki zasłużył sobie na to, abyśmy pamiętali o nim nie tylko przy okazji obchodów rocznicy czerwcowych wyborów.

Wiesław Raboszuk

Wicemarszałek Województwa Mazowieckiego

Warszawa, 11 lipca 2019 roku

SPIS TREŚCI

s. 9

Biogram

s. 13

Monika Sarnecka

Wspomnienie osobiste

s. 19

Waldemar Parzyszek

Wspomnienie

s. 25

KATALOG

s. 59

**Wystawy w Galerii Brama Bielańska
Cytadeli Warszawskiej**

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH
W WARSZAWIE

DYPLOM

Z WYRÓŻNIENIEM

Tomasz Samecki

urodzony dnia *15.02.1966r.*

w *Warszawie*

odbył studia *w latach 1986-1991*

na *Wydziale Grafiki*

w zakresie *projektowania
graficznego*

z wynikiem *bardzo dobrym*

i po spełnieniu wymogów określonych
obowiązującymi przepisami uzyskał

w dniu *04.06.1991r.* tytuł

magistra sztuki

Tomasz Samecki

podpis

Nr *5554*
(numer dyplomu)

REKTOR

Warszawa

DZIEKAN

21.06.1991r.

Dyplom ukończenia studiów z wyróżnieniem na Akademii Sztuk Pięknych, 4 czerwca 1991 r.

BIOGRAM

Tomasz Sarnecki (ur. 15 lutego 1966 r., zm. 2 stycznia 2018 r.) – grafik, rysownik, plakatista, absolwent Wydziału Grafiki warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych (dyplom z wyróżnieniem w pracowni prof. Macieja Urbańca, katedry historii sztuki prof. Przemysława Trzeciaka, 4 czerwca 1991 r.), wieloletni kierownik artystyczny z doświadczeniem w reklamie, wydawnictwie, koncernie farmaceutycznym, miłośnik i entuzjasta historii sztuki, muzealnictwa, wystawiennictwa, odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi w 2009 r.

Najważniejsze wystawy:

- L'affiche de l'Est, Turyn 1990
- Art as activist, Smithsonian Institution Travelling Exhibition Service, Nowy York 1992
- Europe without Walls. Art, Posters and Revolution 1989–93, Manchester City Art Galleries 1993
- The Power of the Poster, Victoria & Albert Museum, Londyn 1998
- 3th International Human Rights Conference, Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 1998
- Western Amerykański Polish Poster Art and the Western, Autry Museum of Western Heritage, Los Angeles 1999
- Sign of the Times. Political Posters in Central and Eastern Europe 1945–1995. Moravian Gallery in Brno 1999
- Some Like It Red: Polish Political Posters, 1944–1989. The Polish Museum of America, Chicago 2000
- Solid Art. Images of Solidarity 1980–2005. European Parliament, Brussels 2005
- Sparks of Hope. Imperial War Museum, Londyn 2009
- Solidarity and the Polish Path to Freedom. The Linen Hall Library, Belfast 2009
- Cudowne lata. Muzyka, poezja, malarstwo. Lata 70. 80., Muzeum Literatury, Warszawa 2009
- Das Ende des Kommunismus. Ciołek, Niedenthal, Sarnecki, Instytut Polski, Berlin 2009
- Plakat polski w czasach Solidarności, Galeria Miejska Beyoglu, Stambuł, 2009
- Polish Art in the Communist Era. Laband Art Gallery, Loyola Marymount University, Los Angeles 2009
- Performing Revolution in Central and Eastern Europe, The New York Public Library for the Performing Arts, Nowy York 2009
- Re-designing the East. Political design in Asia and Europe. Württembergischer Kunstverein Stuttgart 2010
- Polish Posters: 1945–1989. MoMA, New York 2010
- Thymos. Sztuka gniewu 1900–2011. Centrum Sztuki Współczesnej, Toruń 2011
- Plakat musi śpiewać!, Muzeum Narodowe w Poznaniu, Poznań 2012
- Got the message? 50 years of the political posters. Art Gallery of Ballarat, Australia 2013

Najważniejsze dokonania w Stowarzyszeniu Historycznym Cytadela

Wystawy historyczne:

- Prezentacja armaty 105 mm wz.29 w Muzeum Wojska Polskiego, Warszawa maj 2008 r.
- „Porwit” – wystawa na Uniwersytecie Warszawskim i w Nowym Sączu, Warszawa sierpień 2008 i Nowy Sącz czerwiec 2011 r.
- „90. rocznica powołania Legii Akademickiej”, Warszawa 10 listopada 2008 r.
- „Prezydent Ignacy Mościcki” – wystawa na Uniwersytecie Warszawskim, Warszawa maj 2009 r.

- „Kutrzeba” – wystawa na Uniwersytecie Warszawskim, Warszawa sierpień 2009 r.

Widowiska historyczne:

- „Biuro werbunkowe do armii ochotniczej”, Warszawa, 15 sierpnia 2007 r.
- „Generał Czuma”, Warszawa 1 września 2007 r.
- „Rozkaz Placówka”, Warszawa wrzesień 2009 r.
- „Nowy Świat 69”, Warszawa sierpień 2010 r.
- „Obrona Warszawy 1939 r.” – gra terenowa, Warszawa wrzesień 2014 r.

Kwesty:

- Zbiórki środków na renowację nagrobków dowódców 1939 r. na Cmentarzu Wojskowym na Powązkach w latach 2009–2012.

Jednodniówki (gazety okolicznościowe):

- „Pamiętaj o morzu – z okazji rocznicy zaślubin morza 1920 r.”, Warszawa 10 lutego 2008 r.
- „Pole ognia – z okazji prezentacji armaty 105 mm wz.29 w Muzeum Wojska Polskiego”, Warszawa 17 maja 2008 r.
- „Bolszewik odparty – w rocznicę bitwy warszawskiej 1920 r.”, Warszawa 15 sierpnia 2008 r.
- „Porwit – z okazji wystawy na Uniwersytecie Warszawskim”, Warszawa, Nowy Sącz, 31 sierpnia 2008 r.
- „Legia Akademicka – w 90. rocznicę powołania Legii Akademickiej i powstania 36 Pułku

Piechoty”, Warszawa, 10 listopada 2008 r.

- „Kampinoskim szlakiem – na pamiątkę marszu szlakiem odwrotu Armii „Poznań” i „Pomorze” przez Puszcę Kampinoską”, Warszawa, 8 grudnia 2008 r.
- „Prezydent Ignacy Mościcki – uczyony, wynalazca, mąż stanu”, Warszawa, 31 maja 2009 r.
- „Jastarnia Port – z okazji pokazu historycznego przedwojennych manewrów wojskowych”, Jastarnia, 23 sierpnia 2009 r.
- „Kutrzeba - z okazji wystawy na Uniwersytecie Warszawskim”, Warszawa, 30 sierpnia 2009 r.
- „Rozkaz Placówka”, Warszawa, 21 września 2009 r.
- „Kwesta na rzecz odnowy pomników dowódców 1939 r. na cmentarzu powązkowskim wojskowym”, Warszawa, 1 listopada 2009, 2010, 2011, 2012 r.
- „Nowy Świat 69 – główna kwatera dowództwa obrony Warszawy”, Warszawa, 29 sierpnia 2010 r.

Publikacje.

- *Alma Mater Artilleriae – Szkoła Podchorążych w Toruniu, wspomnienie po 75 latach*, Warszawa 2008.
- *Oficer panny Irki – kpt. geogr. Mieczysław Zarzycki*, Warszawa 2010.
- *Dowódcy Wojska Polskiego 1939 – Cmentarz Wojskowy na Powązkach*, <http://www.dowodcy1939.wp.mil.pl/>

- *Baon Stołeczny – album na rzecz odtworzenia sztandaru Baonu Stołecznego*”, Warszawa 2013.
- *Mistrz strzelecki broni Wybrzeża, „Polska Zbrojna Historia”* 2018.

Kalendarze wydawane przez Dowództwo Garnizonu Warszawa (limitowany nakład).

- *Niezapomniani generałowie* (2010).
- *Garnizon przedwojennej Warszawy* (2011).
- *Baon Stołeczny* (2012).

- *Warta główna* (2013).
- *Mundury historyczne WP w przedwojennej Warszawie* (2014).
- *90 lat Grobu Nieznanego Żołnierza* (2015).
- *Mistrzowie jeździectwa Wojska Polskiego w przedwojennej Warszawie* (2016).
- *90 lat Funduszu Kwaterunku Wojskowego. Budownictwo wojskowe w przedwojennej Warszawie* (2017).
- *Pierwsze oddziały reprezentacyjne WP* (2018).

WSPOMNIENIE OSOBISTE

Monika Sarnecka

Poznaliśmy się w 2003 roku. Obydwoje mieliśmy za sobą długoletnie, nieudane związki, wiedzieliśmy już co jest w życiu najważniejsze i szybko przekonaaliśmy się, że pasujemy do siebie pod względem zainteresowań i przekonań. Czuliśmy wzajemną fascynację, uczucie szybko nas ogarnęło. Do tego wspólne pasje historyczne, Tomka idealizm, mój praktycyzm dały solidny fundament dla naszego związku. Tomek oświadczył mi się w mundurze upamiętniającym zmarłego dziadka kpt. Janusza Sarneckiego na polu Bitwy nad Bzurą po rekonstrukcji w 2004 roku. Ślub zaplanowaliśmy za rok – 10 września 2005 roku. W kwietniu zmarł Ojciec Święty – ważna dla nas obojga postać, stąd wybór cytatu na ślubne zaproszenie:

Niech nasza droga będzie wspólna.
Niech nasza modlitwa będzie pokorna.
Niech nasza miłość będzie potężna.
Niech nasza nadzieja będzie większa
od wszystkiego, co się tej nadziei
może sprzeciwić.

Jan Paweł II

Wybierając ten cytat nie mieliśmy pojęcia, że nasza droga będzie dość krótka, ale pozostaliśmy wierni przysiędze do końca.

Jak wszyscy wiemy, Tomasz Sarnecki był twórcą plakatu wyborczego Solidarności *W samo południe 4 czerwca 1989*. Plakat ten stał się symbolem polskiej transformacji i ikoną polskiej kultury, a za wkład w jej rozwój autor został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi przez śp. Prezydenta Lecha Kaczyńskiego w 2009 roku. Dowiedziałam się o tym dopiero na trzeciej randce i tylko dlatego, że sama zapytałam po zrobieniu małego rozpoznania w Internecie. Dopiero na 20. rocznicę wyborów namówiłam mojego męża na spisanie historii powstania plakatu i upublicznienia jej na stronie tomeksarnecki.pl. Dla Tomka ten rozdział jego twórczości był zamknięty, związany z danym wydarzeniem w historii Polski. Z punktu widzenia autora, twórcy nie ułatwił mu niczego, nie otworzył żadnych drzwi. Po kilku latach bycia freelanserem, tworząc prace na rzecz Ministerstwa Zdrowia w walce z paleniem, nadużywaniem alkoholu lub kampanią dotyczącą

depresji podjął pracę w reklamie, później wydawnictwie i prywatnym koncernie farmaceutycznym.

W czasie wolnym, którego nigdy nie miał w nadmiarze, Tomek kilkanaście ostatnich lat poświęcił pielęgnowaniu prawdy historycznej okresu II Rzeczypospolitej, zakładając Stowarzyszenie Historyczne Cytadela. W przesłaniu działalności Cytadeli odnajdujemy myśl sformułowaną przez niego: „Prawda historyczna: szukamy śladów, zbieramy najdrobniejsze jej znaki, uczymy się patrzeć wnikliwie. To wspaniała przygoda, lecz i honor, i zaszczyt, i wielkie zobowiązanie. Oddając więc hołd i najwyższy szacunek żołnierzom polskim swoje myśli i pamięć poświęcamy”. Wśród tych żołnierzy był również kapitan Janusz Sarnecki poległy w Bitwie nad Bzurą 18 września 1939 r., dziadek Tomka.

W przesłaniu, o którym mowa odzywa się dusza artysty, gdy w dalszym ciągu czytamy: „O wyśnionym kształcie epoki, o tym niepowtarzalnym stylu i uroku ... o sztuce, pięknym przedmiocie, języku i humorze przychodzi nam marzyć, gdy poznajemy tamten świat”.

I w tej działalności rekonstrukcyjnej Stowarzyszenia, jak i we współpracy z Dowództwem Garnizonu Warszawa, której wyrazem było m.in. odtworzenie sztandaru Baonu Stołecznego – elitarnego, przedwojennego oddziału reprezentacyjnego (sztandar oryginalny spłonął we wnętrzu kościoła św. Krzyża podczas walk powstańczych w 1944), również w pracy w Wojskowym Centrum Edukacji Obywatelskiej i w życiu codziennym, rodzinnym znajdujemy wspólny mianownik charakteryzujący Tomka – to jego wrażliwość artysty, uważność w słuchaniu i rozmowie, pieczołowitość w działaniu, staranność w języku, delikatność wobec dzieci, szacunek dla starszych, również jego ogromna wiedza i erudycja. Każda rozmowa z nim była ucztą intelektualną, estetyczną i duchową.

Cytat z listu motywacyjnego do Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej pokazuje stosunek Tomka do pracy: „Moim zamierzeniem jest praca, która pozwoli w pełni połączyć życiową pasję historyka Wojska Polskiego z wyuczonym na ASP zawodem grafika projektanta. To ideał,

do którego zmierzam od lat w pracy zawodowej i społecznej. Chciałbym w Wojskowym Centrum Edukacji Obywatelskiej projektować wystawy, wszelkie druki akcydensowe, okładki, znaki graficzne. Mam w tym przedmiocie nie tylko wieloletnie doświadczenie, ale także bogaty dorobek zawodowy. Jestem autorem merytorycznych i graficznych opracowań wielu publikacji (m.in. „Przepisy ubiorcze żołnierzy Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej”, wyd. MON, Mund. 80/96, seria 98 tablic) i wystaw multimedialnych poświęconych historii Wojska Polskiego. Jako prezes organizacji pozarządowej prowadzę od lat Stowarzyszenie Historyczne „Cytadela”, współpracując formalnie z Dowództwem Garnizonu Warszawa, a także z Muzeum Wojska Polskiego w Warszawie i Narodowym Archiwum Cyfrowym. Widoczne symbole wojskowe, ich tradycja i teraźniejszość należą do mojej ulubionej tematyki graficznej. Sztandar, mundur, odznaka – to twórcze inspiracje, do których zawsze podchodzę z radością i entuzjazmem. W sposób wyjątkowy podchodzę do zadań ściśle związanych

z wystawiennictwem i muzealnictwem wojskowym doceniając znaczenie Sal Tradycji dla poszczególnych jednostek i szkół. Istotą mojej pracy jest najwyższa jakość, terminowość oraz estetyka, funkcjonalność i wartość edukacyjna przekazu. W szerokim spektrum zadań graficznych, poczynając od drobnego zaproszenia na wielkiej ekspozycji wystawienniczej kończąc, staram się zawsze mieć świadomość celu. Jest nim dbałość o końcowy wyraz plastyczny oraz pożądaný efekt edukacyjny, dobrze pozycjonowany i trafiający w odbiór społeczny”.

Ostatnie 4 lata to jego mężna walka z podstępny m nowotworem krwi. To czas zbliżenia do Boga, całkowita ufność w Jego wyroki. Choć przegrał z chorobą, w naszych sercach pozostanie niezwykły.

Jestem wdzięczna za wspólne lata, za dwoje dzieci, za rozmowy, plany, wyjazdy, podawaną do łóżka kawę. Tomek był cudownym partnerem życiowym. Przy nim rosłam i dojrzewałam. Był też wzorowym synem i wspinałym ojcem.

Moim codziennym pocieszeniem są słowa księ-
dza poety Wacława Buryły:

nie płacz, że odszedł
z serca nikt nie odszedł
wszystko tak jak dzisiaj
zostanie na zawsze

prawdziwa miłość
ponad śmierć wyrośnie

I tylko tych wspólnych rozmów, planów
i decyzji dotyczących dzieci, wyjazdów, zakupów
do domu brak.

WSPOMNIENIE

Waldemar Parzyszek
Stowarzyszenie Historyczne Cytadela

4 czerwca 1989 r. – to data przełomowa w historii Polski, każdy na pewno ma swoje osobiste doświadczenia i wspomnienia z tamtego czasu. Dla mnie to był okres wytężonej nauki, gdyż kończyłem w tamtym czasie technikum, najpierw broniąc pracy dyplomowej, następnie zdając maturę i ostatecznie składając egzaminy na Politechnikę Warszawską. Dużo się działo w moim życiu, dużo się działo w życiu społecznym Polski – czas nadziei na wielkie niepodległościowe zmiany. Jednakże z tych gorących czerwcowych dni do dzisiaj wyraźnie pamiętam, jakie pozytywne wrażenie wywarł na mnie plakat wyborczy, który zobaczyłem naklejony gdzieś na murze. Nie mogłem wtedy przypuszczać, że los połączy moje losy z losami Twórcy tego pomnikowego dzieła – Tomasza Sarneckiego.

Poznaliśmy się w 2007 roku, kiedy to przy okazji jakiejś uroczystości po prostu podszedłem do Tomka, występującego w nienagannie odtworzonym mundurze przedwojennego oficera Wojska Polskiego, chcąc porozmawiać o przestąpieniu do grupy zajmującej się rekonstrukcją

historyczną. Zaskoczony zostałem życzliwym przyjęciem z jego strony, chęcią dialogu, ale także olbrzymią wiedzą historyczną. Nasza pierwsza rozmowa była tak zajmująca, że nawet nie zauważyliśmy, iż trwała ponad dwie godziny. W Tomku zobaczyłem człowieka o wielkiej pasji historycznej, szerokiej wiedzy, wspaniałego kompana. Z czasem gdy poznawaliśmy się coraz bliżej odkryłem, że jest osobą o wielkiej mocy ducha, co dawało mu motywację do wielu aktywności. Poczucie obowiązku względem pokoleń II Rzeczypospolitej powodowało „konieczność dawania świadectwa o nich i podjęcia biegu w sztafecie pokoleń”. Swoją siłę czerpał z rodzinnych tradycji. Obaj jego dziadkowie byli w II Rzeczypospolitej oficerami, obaj oddali życie za Ojczyznę. Muszę tu wspomnieć o kpt. int. dypl. Januszu Sarneckim, który zginął 18 września 1939 r. w pobliżu Śladowa, w niemieckiej zasadzce oraz o kpt. geogr. Mieczysławie Zarzyckim, zamordowanym w kwietniu 1940 r. w Charkowie przez NKWD. Jak wiemy, jedna z fotografii z wizerunkiem idącego ulicą kpt. dypl.

Janusza Sarneckiego stała się dla Tomka inspiracją do plakatu wyborczego z 1989 r. *W samo południe*. W wywiadach podkreślał, że wybierając postać do plakatu kierował się myślą, że: „To musiał być ktoś, kto udźwignie ciężar sytuacji i będzie łatwo rozpoznawalny. To musiał być symbol czegoś czarno-białego, sytuacji absolutnie jednoznacznej”.

Dla mnie i dla całego środowiska rekonstrukcji historycznej Tomek był właśnie taką osobą, poprzez swoje działania, poprzez to, co osiągnął. Osobiście dowiedziałem się o fakcie, że to Tomek jest autorem tego znanego plakatu, dopiero po kilku latach naszej znajomości i to nie bezpośrednio od niego, ale od kolegów ze stowarzyszenia. To kolejna cecha Tomka, był osobą skromną, nigdy nie epatował swoimi zasługami w walce o nową Polskę. Temat plakatu rzadko pojawiał się w naszych rozmowach, jeżeli już to raczej w sytuacjach, kiedy był bezprawnie wykorzystywany przez innych.

Tomek był wieloletnim prezesem Stowarzyszenia Historycznego Cytadela. Niestrudzony

organizator szeregu wystaw i widowisk historycznych. Każdemu przygotowanemu przez niego wydarzeniu towarzyszyła tzw. jednodniówka, okolicznościowa gazetka, opracowywana od początku do końca przez niego, od zebrania informacji historycznych poprzez dobór zdjęć, wykonanie projektu graficznego i ostatecznie wydruku. Były ona rozdawane bezpłatnie uczestnikom danego wydarzenia. Każda taka gazetka zawiera solidną dawkę wiadomości historycznych, trudnych do znalezienia w innych podobnych opracowaniach.

To on zainicjował projekt przywracania pamięci o Baonie Stołęcznym, reprezentacyjnej jednostce Wojska Polskiego, powstałej w 1936 roku. Filarem tego działania było odtworzenie z wojennych popiołów sztandaru tej jednostki. Aby to przedsięwzięcie mogło się udać, opracował merytorycznie i graficznie album-cegiełkę ze zdjęciami Baonu Stołęcznego (de facto jak na razie jedyny album całościowo prezentujący historię oddziału). Poświęcenie repliki sztandaru odbyło się 23 sierpnia 2014 r. w kościele Św. Krzyża. Pomimo

trwającej już ciężkiej choroby Tomek pojawił się w pięknym mundurze oficerskim – w czasie poświęcenia sztandaru stał wyprężony na baczność, oddając honory temu, co symbol ten reprezentuje i co było przesłaniem jego życia. Sztandar ten obecnie prezentowany jest w Sali Tradycji Dowództwa Garnizonu Warszawa. To materialne świadectwo chwały Baonu Stołecznego. Tomek w swoich działaniach nie zapomniał też o oficerach i żołnierzach Baonu Stołecznego. Na zaproszenie władz gminy Stare Babice corocznie wraz z oddziałem w mundurach historycznych brał udział w uroczystościach patriotycznych na tamtejszym cmentarzu, gdzie pochowani są m.in. żołnierze jednostki polegli w 1939 r. Wygłaszał tam płomienne, okolicznościowe przemówienia, nieustannie apelując o pamięć pokoleń II Rzeczypospolitej. W 2014 r. był pomysłodawcą przeprowadzenia gry terenowej we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej. Gra ta odbyła się szlakiem walk Baonu Stołecznego w 1939 r. na zachodnim odcinku obrony Warszawy. Przy tej okazji powstał wspaniały folder, perfekcyjnie

przygotowany przez Tomka od strony graficznej i merytorycznej.

Z jego inicjatywy corocznie w dniu Wszystkich Świętych od 2009 r. do 2012 r. prowadzona była przez Stowarzyszenie Historyczne Cytadela publiczna zbiórka na renowację pomników dowódców 1939 r. pochowanych na Powązkach Wojskowych. W wyniku tego działania zebrane środki pozwoliły na odnowienie kilkunastu nagrobków.

Tomek przekonał Dowództwo Garnizonu Warszawa do organizacji uroczystości, będącej wypełnieniem testamentu ś.p. gen. bryg. Zygmunta Odrowąż-Zawadzkiego (ostatniego oficera dyplomowanego Drugiej Rzeczypospolitej, absolwenta XVIII promocji Wyższej Szkoły Wojennej, kawalera Krzyża Srebrnego Virtuti Militari za bitwę o Ankonę).

Mawiał: „Przypominam o generałach poległych w 1939 roku, by organizatorzy uroczystości na Powązkach w dniu 30 lub 31 sierpnia każdego roku pamiętali o włączeniu do programu obchodów złożenie przynajmniej symbolicznego wieńca

każdemu z poległych generałów i generałowi Kutrzebie”.

Corocznie więc w dniu 31 sierpnia wspólnie z dowódcą Garnizonu Warszawa składamy wiązanki na grobach: gen. bryg. Mikołaja Bołtucia, gen. bryg. Stanisława Grzmot-Skotnickiego, gen. bryg. Stanisława Rawicz-Dziewulskiego, gen. bryg. Franciszka Włada i gen. dyw. Tadeusza Kutrzeby.

Pamiętam Tomka nie tylko, jako artystę, historyka – twórcę wystaw czy też wydawnictw, ale równocześnie, jako dowódcę oddziału. Nasze wspólne wielodniowe wyczerpujące fizycznie marsze i ćwiczenia niezależnie od warunków pogodowych i terenowych, w pełnym umundurowaniu i oporządzeniu. Z jego ust nigdy nie padły słowa zniechęcenia czy narzekania, był dla nas wzorcem dowódcy, zawsze gotowy do pomocy i wspierania.

Jednym z ostatnich – niestety niezrealizowanych przez niego – wielkich projektów było odtworzenie popiersia gen. Tadeusza Kutrzeby i umieszczenie go na jego nagrobku, tam gdzie

był zainstalowany do momentu kradzieży. Stan zdrowia nie pozwolił Tomkowi na dokończenie dzieła. W planach miał własnoręczne odtworzenie rzeźby na podstawie zachowanych nielicznych zdjęć oryginału dłuta Antoniego Miszewskiego.

Moja znajomość i przyjaźń z Tomkiem trwała zaledwie dziesięć lat. Był jedną z nielicznych osób, które znacząco wpłynęły na moje życie, rozmienienie wielu spraw. On ukształtował od strony duchowej moje działania. Na zakończenie moich refleksji chciałbym zacytować słowa skreślone ręką Tomka.

Stoimy przed frontem przeszłości,
która się dla nas zamyka
I równocześnie otwiera.
Jedności odejść i przyjść nie zamykaj
Świadomością jakąś oderwaną,
tętniły bowiem życiem i ociekały krwią.

Powracaj na każde miejsce,
na którym umierał człowiek,

a jeszcze bardziej na miejsce,
na którym się rodził. Przeszłość jest
czasem narodzin nie śmierci.

(Karol Wojtyła, *Wigilia Wielkanocna* 1966 r.)

Prawda historyczna: szukamy śladów, zbieramy najdrobniejsze jej znaki, uczymy się patrzeć wnikliwie. To wspaniała przygoda, lecz i honor, i zaszczyt, i wielkie zobowiązanie. Oddając więc hołd i najwyższy szacunek żołnierzom polskim swoje myśli i pamięć poświęcamy. Zaś sylwetki i żywe obrazy, które nam wskrzeszać przychodzi, staramy się postrzegać jako istotne znaki ducha tkwiące w każdym z nas.

Bo świadomość koszmaru wojny i wielkiej ofiary, cierpień i wyrzeczeń, potęgują w nas niełomne przekonanie, że o nasze współczesne, szczęśliwe życie, ktoś wcześniej już nie raz krew przelewał. Więc pragniemy ze wszystkich sił swoich upomnieć się dziś o tamtych ludzi, bezinteresownych, oddanych Polsce bez reszty, najwspanialszych budowniczych Rzeczypospolitej lat 1918–1939.

O wyśnionym kształcie epoki, o tym niepowtarzalnym stylu i uroku, o sztuce, pięknym przedmiocie, języku i humorze przychodzi nam marzyć, gdy poznajemy tamten świat. Jak zegar Wadowiczian uczył: **CZAS UCIEKA, WIECZNOŚĆ CZEKA.**

KATALOG

*Porucznik art. 8 pal Janusz Sarnecki (dziadek
Tomasza poległy w Bitwie nad Bzurą 18 września
1939 r.) z żoną Heleną, początek kursu Wyższej
Szkoły Wojennej Intendentury, Warszawa 1934 r.,
fotografia, papier, 13 x 10 cm*

*W samo południe 4 czerwca 1989, 1989, druk,
papier, 100 x 70 cm, nr inw. Pl.7610 MN*

Solidarność

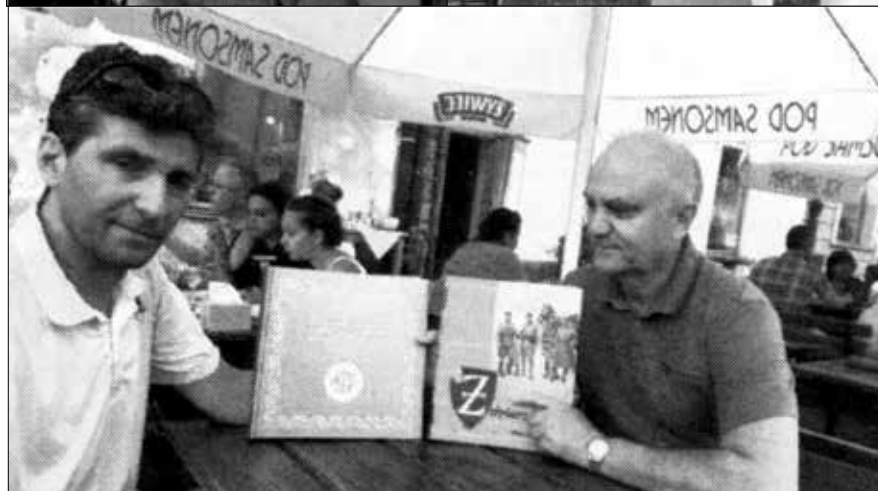

**W SAMO POŁUDNIE
4 CZERWCA 1989**

Spacer Nowym Światem Moniki i Tomasza Sarnec-
kich dzień po ślubie w strojach z lat 30-tych XX w.
– tradycja rodzinna, 11 września 2005, fotografia,
papier, 17,5 x 12,5 cm

Tomasz Sarnecki z Garym Cooperem, Marii Copper
Janis, Betsy, Byron Janis i Henry Hoffmanem,
H. Hoffman, *Ironies coincidences and absurdities.*
In my ordinary life on both sides of the Atlantic,
USA 2019, s. 226

Dedykacja Marii Cooper Janis – córki Gary
Coopera – dla Tomasza Sarneckiego, *Gary Cooper
off camera. A Daughter Remembers*, New York
1999

GARY COOPER OFF CAMERA

To:

Tomasz Sarnecki -
You talent in creating the Solidarity poster
using my father Gary Cooper, is so wonderful - It
inspired millions I know - and continues to "move" see
those who see it -
I know my father would be very proud to have been portrayed
in such a manner and used for such a purpose!
Thank you - Thank you -

My most warmest wishes -

Daria Cooper Janis 6/2015

I hope you enjoy
This book
family remains A.

Where's Gary Cooper of our times? Hier & now!,
ołówek, papier, 28 x 21,5 cm

Where's the Gary Cooper of our times?!
Here & now!

Plakat promujący kampanię „Zaczęło się w Polsce”
z okazji 20 rocznicy wyborów 1989 r. i wystawy
w Instytucie Polskim w Berlinie – Erazm Ciołek,
Chris Niedenthal, Tomasz Sarnecki, 2009 r, papier,
druk, 100 x 70 cm

Solidarność

es begann
zwölf uhr mittags
4. juni 1989 - erste freie wahlen in polen

Ausstellung: Das Ende des Kommunismus. Erazm Ciolek, Chris Niedenthal, Tomasz Sarnecki
Vernissage: 26.05.2009, 19:00 Uhr • Polnisches Institut Berlin • Burgstr. 27, 10178 Berlin • 26.05. - 28.08.2009

www.polnischekultur.de

Plakat prac dyplomantów ASP rocznik 1991, 1991,
druk, papier, 70 x 100 cm

ANNUAL '91

Wystawa prac
dyplomantów
warszawskiej
Akademii
Sztuk
Pięknych

Galeria 'GA+MA'
ul. Gen. Zajączka 7
20 lipca - 31 sierpnia
1991

GALERIA
GA+MA
VGS
VIDEO GRAPHIC SYSTEMS
ADVERTISING AGENCY
COMMERCIAL TV PRODUCTION

*Niepotrzebni mogą odejść 27 maja 1990, 1990, druk,
papier, 51, 60,7, nr inw. Pl.7486 MN*

NIEPOTRZEBNI MOGĄ ODEJŚĆ
27 MAJA 1990

Franco Zucchi

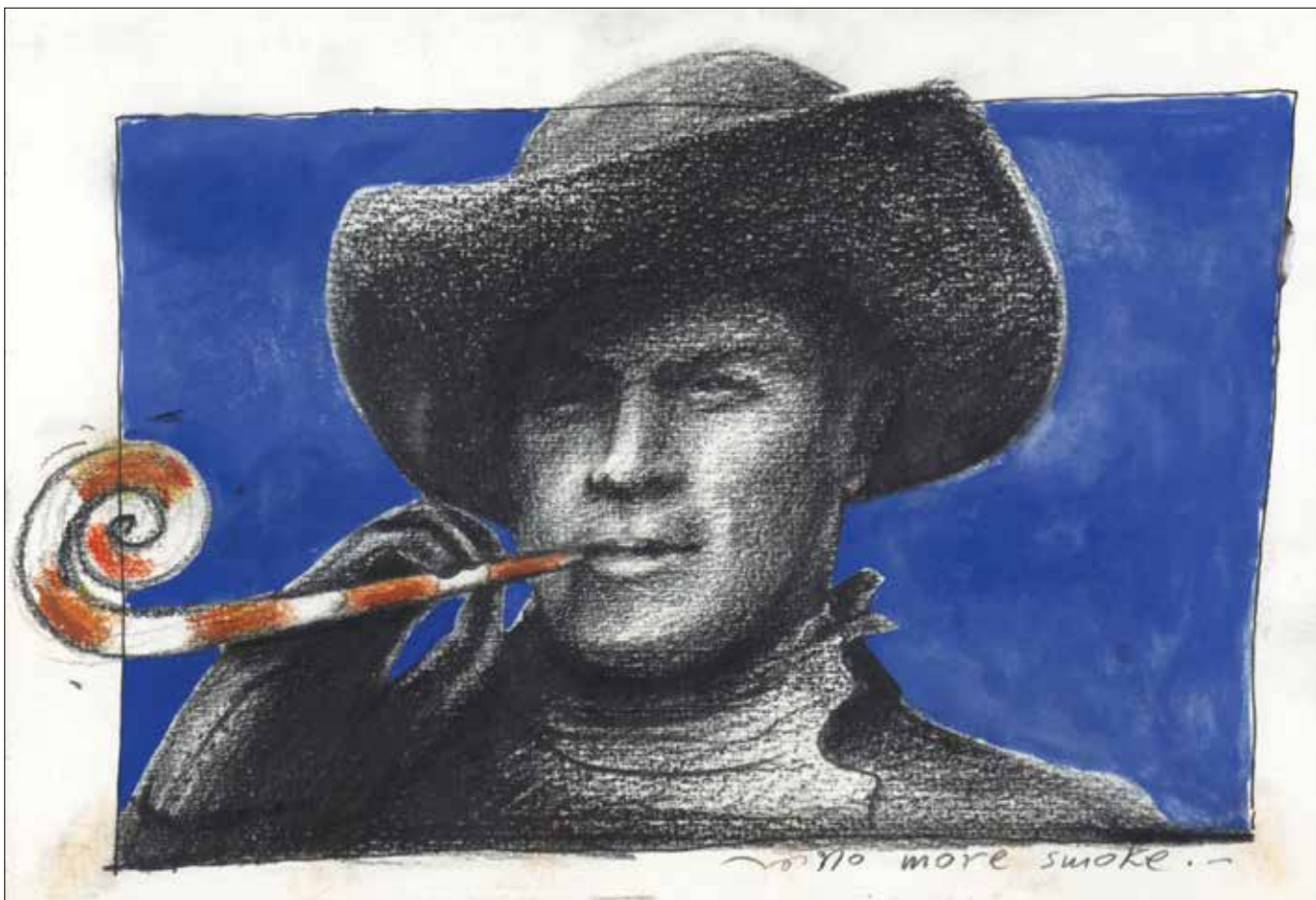
Projekt kartki świąteczno-noworocznej, 2001,
technika mieszana, papier, 21 x 31 cm

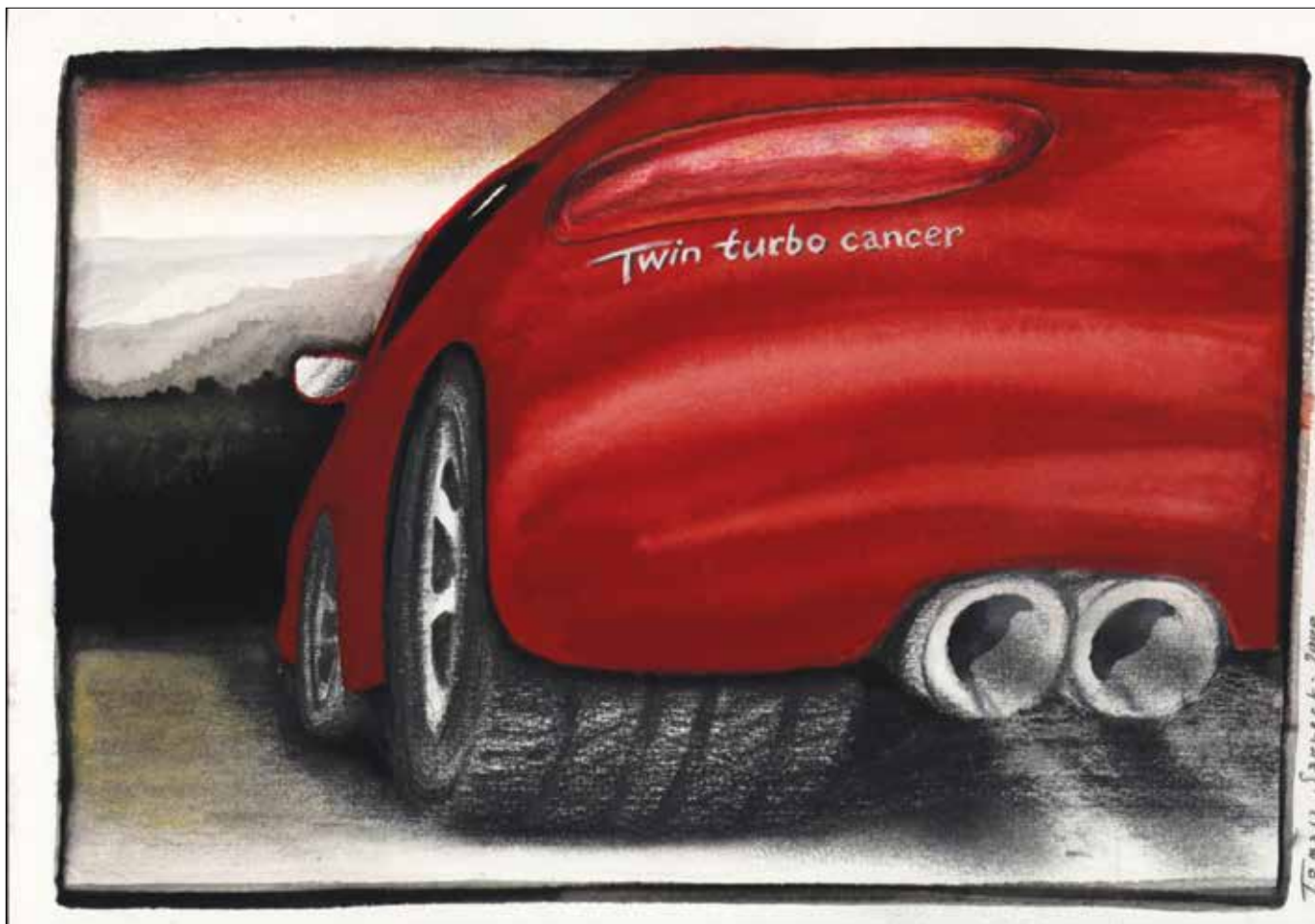
Projekt kartki noworocznej, 2001, technika mieszana, papier, 21 x 31 cm

Depresja jest chorobą. Można ją leczyć. Projekt plakatu dla Ministerstwa Zdrowia, 2001, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

No more smoke. Projekt plakatu z serii 40 prac na zlecenie Ministerstwa Zdrowia, 2001, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

Twin turbo cancer. Projekt plakatu dotyczący zanieczyszczenia powietrza, 2000, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

How did they get lost? Projekt plakatu z serii
40 prac na zlecenie Ministerstwa Zdrowia, 2001,
technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

No smoking. Projekt plakatu z serii 40 prac na zlecenie Ministerstwa Zdrowia, 2001, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

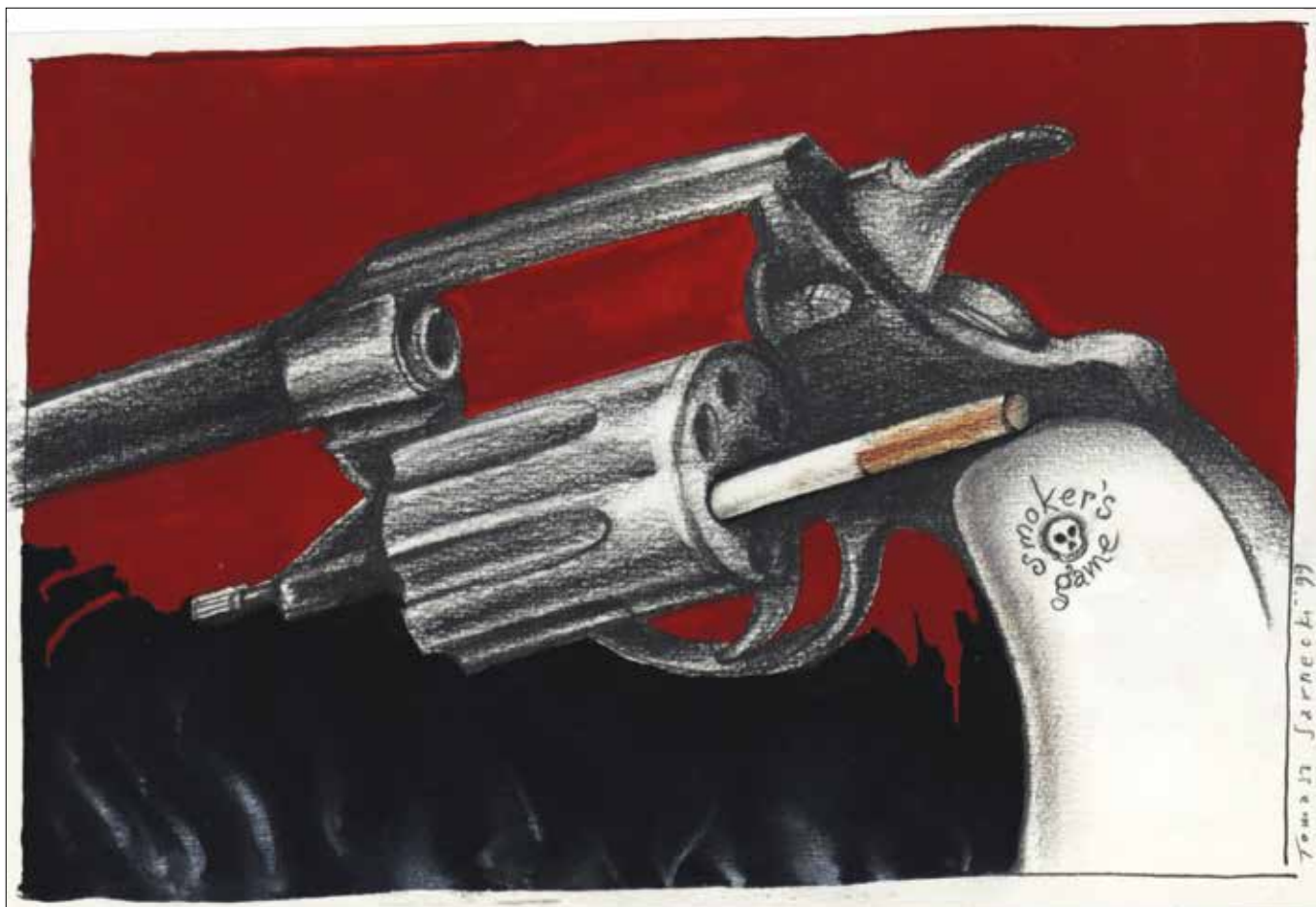
The civilization of fire. Projekt plakatu z serii
40 prac na zlecenie Ministerstwa Zdrowia, 2001,
technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

Popular filter price. Projekt plakatu, 2000, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

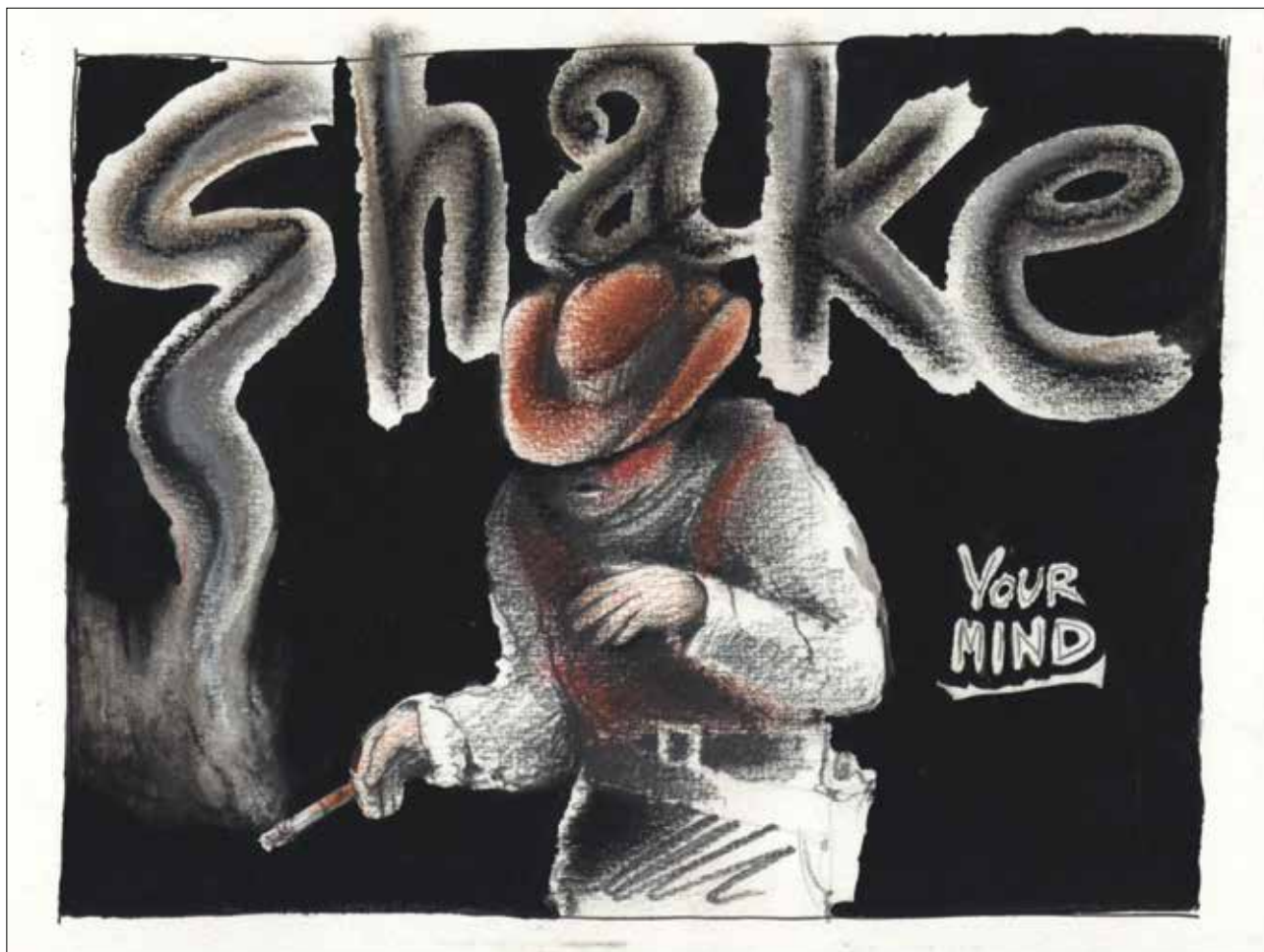
Donkey smoke man. Projekt plakatu, 2000,
technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

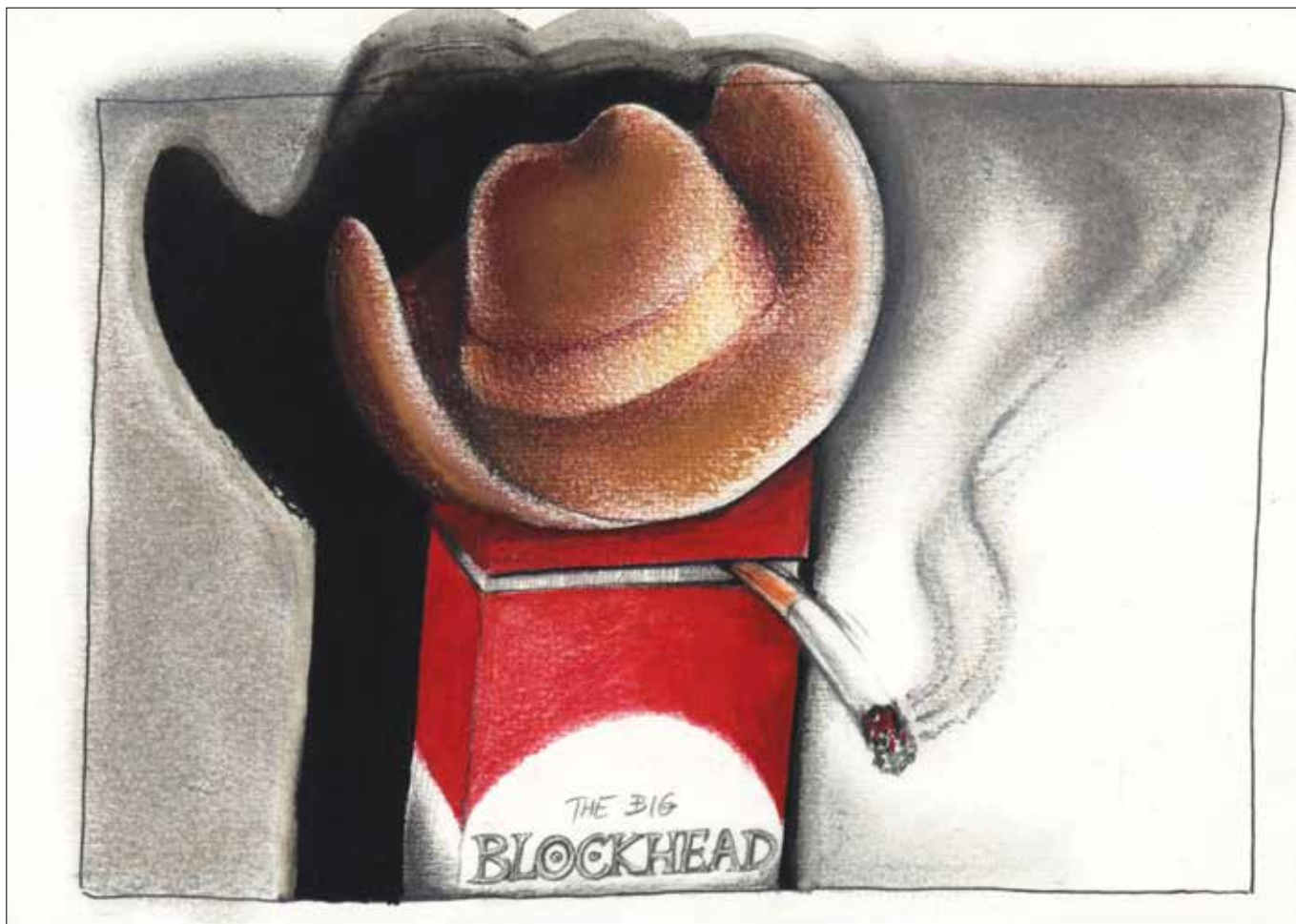
Smoker's game. Projekt plakatu, 1999, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

Wizytówka autora. Projekt, 1999, technika mieszana, papier, 13,5 x 19 cm

Shake your mind. Projekt plakatu, 2000, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

The big blockhead. Projekt plakatu, 2000, technika mieszana, papier, 15 x 22 cm

**WYSTAWY
W GALERII
BRAMA
BIEŁAŃSKA
CYTADELI
WARSZAWSKIEJ**

1. Henryk P. Hereć; **Oswajanie przestrzeni**;
17 września – 24 października 2011
2. Remus Wilson; **Siły pierwotne**;
26 października – 21 listopada 2011
3. Antoni Fałat; **Pamiętki rodzinne**;
25 listopada – 29 grudnia 2011
4. Ewa Urniaż-Szymańska;
Grafiki;
2–22 stycznia 2012
5. **Nie chcemy walczyć z Polakami.**
Węgierscy huzarzy na ziemiach polskich latem 1944 roku;
5–16 sierpnia 2015
6. **Maciej Rataj 1884–1940. W 75. rocznicę śmierci**;
20 sierpnia – 6 września 2015
7. Feliks Mostowicz; **Kazachstan – Ursynów.**
Droga Feliksa Mostowicza do kraju przodków;
18 września 2015 – 24 stycznia 2016
8. Leszek Marek Krześniak;
Tadeusz Kościuszko: Mereczowszczyzna – Solura;
28 stycznia – 28 lutego 2016
9. Wystawa zbiorowa artystów z Meksyku i Polski;
MOSTY: Znad Wisły po Río Bravo;
6–28 lutego 2016
10. Grażyna Kostawska i Piotr Szałkowski;
Czasy kościuszkowskie;
2 marca – 3 kwietnia 2016
11. **Muzeum Polskie w Rapperswilu**;
7 kwietnia – 8 maja 2016
12. Krzysztof Pawłowski; **Pasja**;
9 kwietnia – 8 maja 2016
13. Łukasz i Stanisław Hadyna;
Orzeł Biały – znak wolności;
12 maja – 5 czerwca 2016
14. Gustaw Hadyna; **Ojcom naszym**;
12 maja – 5 czerwca 2016
15. Marta Staszczuk; **Batiki**;
10–30 czerwca 2016
16. Janusz Trzebiatowski; **Pastele**;
9 lipca – 14 września 2016
17. **Żoliborz z rodzinnych albumów**;
8 lipca – 18 września 2016
18. Magdalena Latosiewicz; **Oczekiwanie**;
15 września – 15 października 2016
19. Jerzy Teper; **W BIELI I W CZERWIENI.**
Defensores Poloniae;
19 października 2016 – 9 stycznia 2017
20. Tadeusz Kurek;
Stolice Polski w rysunkach Tadeusza Kurka;
18 stycznia – 12 marca 2017
21. **Narodowa Sztuka Białoruska**;
18 marca – 28 marca 2017
22. **Sienkiewicza drogi do niepodległości**;
7 czerwca – 2 lipca 2017
23. **Plakaty marynistyczne**;
7–23 lipca 2017
24. **Konstanty Sopoćko – twórca socrealistyczny.**
W zbiorach Muzeum Niepodległości w Warszawie;
7 lipca – 31 sierpnia 2017
25. Joanna Brześcińska-Roccio;
Continuum... rysunki z ziemi włoskiej;
29 lipca – 3 września 2017
26. Aneta Skarżyński; **Brzoza w kulturze słowiańskiej**;
6 września – 28 września 2017
27. Krystian Kwaśny; **drugi plan**;
6 września – 8 października 2017

28. Piotr Rafałko; **100 portretów na 100-lecie odzyskania Niepodległości**;
13 października – 12 listopada 2017
29. Artur Majka; **Impresje warszawsko-lwowskie**;
18 listopada 2017 – 7 stycznia 2018
30. Zdzisław Malinowski; **Mogily Powstańców Styczniowych**;
12 stycznia – 4 marca 2018
31. Jan Tyszler; **Fascynacje Jana Tyszlera**;
10 marca – 1 kwietnia 2018
32. **Pamięć. Ofiarom katastrofy smoleńskiej**;
5 kwietnia – 13 maja 2018
33. **Gabinet Bolesława Bieruta**;
19 maja – 22 lipca 2018
34. Paulina Hortyńska; **Śladami miast**;
5–29 lipca 2018
35. Małgorzata Wrochna; **Portrety smoleńskie**;
2 sierpnia – 9 września 2018
36. Mirosław Szponar; **Józef Piłsudski w kolorze**;
14–30 września 2018
37. Dobiesław Gała; **Wyzwalanie**;
4 października – 4 listopada 2018
38. Józef Krzysztof Oraczewski;
Ważne znaki.
Wystawa z okazji setnej rocznicy odzyskania niepodległości;
8 listopada – 2 grudnia 2018
39. Soňa Mosiadz; **Transformacje**;
8 grudnia 2018 – 13 stycznia 2019
40. Janusz Trzebiatowski;
Tryptyk Armenii.
Ołtarz – Pieśń – Z ręki Boga.
Katedra 2017–2018;
23 stycznia – 15 lutego 2019
41. **Dzieła utracone.**
Z przeszłości w przyszłość poprzez teraźniejszość
21 lutego – 31 marca 2019
42. **Bronisław Wojciech Linke.**
Sprzeciw i zaangażowanie
3 kwietnia – 12 maja 2019
43. Ewa Urniaż-Szymańska;
WCZORAJ DZIŚ JUTRO?
Wysatwa Ewy-Urniaż Szymańskiej;
5–30 czerwca 2019
44. **Traktat Wersalski – 28 czerwca 1919**
28 czerwca – 28 lipca 2019

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Kompleksowa poprawa oferty kulturalnej i wzrost dostępności do kultury obiektów Muzeum Niepodległości w Warszawie poprzez rewitalizację i modernizację oddziału – Cytadeli Warszawskiej – w szczególności X Pawilonu, XI Pawilonu, Bramy Bielańskiej i dziedzińca.

**W ramach Osi Priorytetowej VI: WYKORZYSTANIE WALORÓW NATURALNYCH I KULTUROWYCH DLA ROZWOJU TURYSTYKI I REKREACJI,
Działanie 6.1: KULTURA - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013.**

BENEFICJENT: MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

www.mapadotacji.gov.pl

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Zwiększenie dostępności do kultury i zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez poszerzenie oferty wystawienniczej oraz stworzenie Centralnego Magazynu Zbiorów Muzeum Niepodległości.

**W ramach Osi Priorytetowej V: GOSPODARKA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU,
Działanie 5.3: DZIEDZICTWO KULTUROWE - Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Mazowieckiego 2014-2020.**

BENEFICJENT: MUZEUM NIEPODLEGŁOŚCI

Mazowsze.
serce Polski

www.mapadotacji.gov.pl

Korekta
Jolanta Załączny

Redakcja techniczna
Marzena Milewska

ISBN 978-83-65439-74-1

Druk i skład graficzny
WPK Piotr Walewski
ul. Chrzanowskiego 4/57
04-381 Warszawa
biuro.wpk@gmail.com

Nakład 200 egz.

Patronat honorowy

Adam Struzik
Marszałek
Województwa
Mazowieckiego

Ewa Malinowska-Grupińska
– Przewodnicząca Rady
m.st. Warszawy

Organizator

GALERIA
BRAMA
BIELAŃSKA

20^{lat} **Mazowsze**

Patronat medialny

Myśl Polska

Gazeta
Żoliborz

HISTORIA
.ORG.PL

STOLICA

POLSKA
MEDIUM

HISTORIA

naszemiasto.

artinfo.pl

Partner

ldiuna

Muzeum Niepodległości w Warszawie jest jednostką organizacyjną Samorządu Województwa Mazowieckiego